

ARXITEKTURA VA QURILISH SOHASIGA OID TERMINLARNING STRUKTUR-SEMANTIK TAHLILI

Xolisov Azizbek Shokirjon o'g'li
Andijon iqtisodiyot va qurilish instituti o'qituvchisi,
Email: azizbekxolisov@mail.ru

Annotatsiya: Mamlakatlar o'rtasidagi o'zaro manfaatli hamkorlik va sheriklik yangi bosqichga ko'tarilmoqda va shuning uchun nafaqat texnologik tajriba, balki barcha ilmiy sohalarda, jumladan, qurilish sohasida ham ikki tomonlama bilim almashishning ahamiyati ortib bormoqda. Bunday fanlararo aloqa lingvistik va darajasini oshirishni talab qiladi.

Kalitli so'zlar: ilmiy soha, texnologik tajriba, arxitektura, san'atshunoslik, tajriba

Структурно-семантический анализ терминов, связанных с архитектурой и строительной отраслью.

Аннотация: Взаимовыгодное сотрудничество и партнерство между странами поднимаются на новый уровень, в связи с чем возрастает значение двустороннего обмена опытом не только технологического опыта, но и во всех научных областях, в том числе в строительстве. Такое междисциплинарное общение требует лингвистического и уровня улучшения.

Ключевые слова: научная область, технологический опыт, архитектура, искусствоведение, опыт.

Structural-semantic analysis of terms related to the architect and construction industry

Abstract: Mutually beneficial cooperation and partnership between countries is rising to a new level, and therefore the importance of bilateral exchange of not only technological expertise, but also in all scientific fields, including construction, is increasing. Such interdisciplinary communication requires linguistic and level improvement.

Key words: scientific field, technological experience, architecture, art science, experience.

KIRISH

Globalashuv davrida bilimlarning integratsiyalashuvi, ilmiy aloqalar jarayonlari kuchayib, xalqaro hamkorlik jarayonlari birinchi o'ringa chiqmoqda. Zamonaviy dunyoda texnologik inqilob, iqtisodiy faoliyatning deyarli barcha sohalarini kompyuterlashtirish va raqamlashtirish innovatsion ilmiy kashfiyotlar, turli xil yangi ilmiy yo'nalishlar va bilim sohalarini rivojlantirish, integratsiya va farqlash, shu jumladan qurilish sohasida ham sabab bo'ldi.

Qurilish insoniyat hayotining ajralmas qismi sifatida insoniyat sivilizatsiyasi rivojida muhim o'rin tutadi. Qurilish har qanday davlatning geosiyosiy mavqei, rivojlanish darajasi, aholisi va boshqa xususiyatlaridan qat'i nazar, iqtisodiy tizimini rivojlantirishda alohida ahamiyatga ega. Har qanday sanoatning rivojlanishi, inson faoliyatining istalgan sohasida iqtisodiy o'sish qurilishsiz mumkin emas.

Keyingi yillarda T. G. Zubova (2008), E. Stamatiadu (2010), N. L. Drobysheva (2011), G.Z. Gainutdinova (2012), V.V Tarasenko (2012), Z.U. Xakieva (2013) va boshqalar, ammo o'zbek va ingliz tili materiallari bo'yicha umumiy qurilish terminlari bo'yicha keng qamrovli tadqiqotlar hali amalga oshirilmagan. Shunday qilib, hozirgi kunga qadar til nazariyasida, atamashunoslik ishlari majmuasini tahlil qilganimizdek, o'zbek va ingliz tili materiallarida jamiyat qurilishi sohasining terminologik ifodasini ko'p qirrali o'rganish hali amalga oshirilmagan. Qurilish obyektlari hali to'liq o'rganilmagan. Biroq, ilmiy va kasbiy bilimlarning ushbu maxsus sohasining semiotik-lingvistik asosi sifatida qurilish terminologiyasini o'rganish zarurati qurilish sohasidagi ilmiy va kasbiy faoliyatning rivojlanishi alohida ahamiyat kasb etadi.

Terminologiya evolyutsiyasi jarayonida uning tadqiqot obyektlari atama nazariyasini, fan tilini va maxsus tilni yanada rivojlantirish kabi dolzarb masalalarga aylandi; funksional derivatologiya muammolari, termin birliklarining sotsialingvistik o‘ziga xosligi, ilmiy-texnikaviy tarjimaning murakkab jihatlari, kognitiv terminologiya, tarmoq terminologiyasi va terminologiya tadqiqotining boshqa jihatlari (K.Ya.Averbux, L.M.Alekseeva, I.Yu.Apalko, T.G.Borisova asarlari), G.P. Volodina, V.M.Luchinskaya va boshqa olimlarning tadqiqodlari ilmiy ahamiyat kasb etadi.

Zamonaviy dunyoda raqamli kompyuter, nano va boshqa texnologiyalar va uskunalarining innovatsion sohalarida yuqori yutuqlari bilan ajralib turadigan turli xil ishlab chiqarish, sanoat va qurilishning texnologik sohasida yetakchi o‘rinlardan birini egallaydi. Mamlakatlar o‘rtasidagi o‘zaro manfaatli hamkorlik va sheriklik yangi bosqichga ko‘tarilmoqda va shuning uchun nafaqat texnologik tajriba, balki barcha ilmiy sohalarda, jumladan, qurilish sohasida ham ikki tomonlama bilim almashishning ahamiyati ortib bormoqda. Bunday fanlararo aloqa lingvistik va darajasini oshirishni talab qiladi.

Hozirgi vaqtda me'morlar shahar muhitini tashkil qilish, binoning ichki maydoni, estetika masalalari, binoning shakli va uning elementlari, binoning atrofdagi binolar yoki landshaft bilan uyg'unligi bilan shug'ullanadi. Arxitektura (yunoncha qurilish san'ati) 1) amaliy va badiiy vazifalarning ajralmas uyg'unligida, ya'ni maqsadga muvofiqlik va go'zallik birligida bino va inshootlarni qurish, loyihalash san'ati (qonunlari bo'yicha qurish san'ati). go'zallik). Bu ma'noda "arxitektura" so'zining sinonimi "San'atshunoslik" dir. Sababi inson hayoti va faoliyati uchun fazoviy muhitni yaratuvchi binolar va inshootlar majmui.

Arxitekturaning maqsadi insonning yashashi va hayoti uchun qulay sun'iy ichki muhitni yaratish va uni unda sodir bo'ladigan funktsional jarayonga to'liq javob beradigan tarzda tashkil etishdir. Boshqacha aytganda, arxitekturaning maqsadi insonning yashashi va hayoti uchun qulay, qulay va xavfsiz muhitni yaratishdir.

Arxitektura quyidagi xususiyatlar bilan tavsiflanadi:

- 1) arxitektura ijtimoiydir, chunki u davrning ijtimoiy sharoitlarini aks ettiradi (ijtimoiy talablarga javob beradi) va jamiyatning hukmron sinfi tomonidan shakllantiriladi;
- 2) arxitektura mintaqaviydir, chunki u mahalliy iqlim sharoiti bilan belgilanadi; mahalliy qurilish materiallari
- 3) arxitektura milliydir, chunki u xalq va madaniy an'analarni aks ettiradi;
- 4) arxitektura doimo zamonaviydir, chunki u jamiyatning muayyan davrdagi ilmiy-texnik taraqqiyotini aks ettiradi;
- 5) arxitektura tarbiyaviy rolga ega, chunki u fikr-mulohazalar orqali insonga ta'sir qiluvchi san'atdir ("Avval biz uy quramiz, keyin uy bizni quradi"); 6) arxitektura zamon ruhining aksidir (badiiy har qanday uslublar, ijtimoiylik va boshqalarni o'z ichiga oladi).

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yhati

1. Большой энциклопедический словарь // [Электронный ресурс]. – Режим доступа: URL: <https://dic.academic.ru/dic.nsf/enc3p/> Проверено 01.06.2021. 200.
2. Бурминов, В.В. Справочник строителя. Дом: Строительная терминология / В.В.
3. Бурминов.– М.: Бук пресс, 2006. –240 с. 201. Викисловарь // [Электронный ресурс]. – Режим доступа.
4. <https://ru.wiktionary.org/wiki/онлайн> Проверено 10.07.2021. 202.
5. Глоссарий инжиниринга // [Электронный ресурс]. – Режим доступа: URL: <http://pm-files.com/glossariy> Проверено 1.06.2021.